

SURİYELİ YAZAR ZEKERİYYÂ TÂMİR'İN “ONUNCU GÜNDE KAPLANLAR” ADLI HİKÂYESİ VE TAHLİLİ

Yeşim Fettahoğlu*

Özet

Zekerıyyâ Tâmir modern Suriye edebiyatı kısa hikâye sanatının önemli isimlerinden biridir. Yazdığı hikâyelerde farklı sosyal ve toplumsal olayları güçlü bir gözlem ile konu edinmiştir. Otoriteyi, Arap toplumunu ve toplumun ezilmişliği konularını ele aldığı hikâyelerinden biri de “Onuncu Günde Kaplanlar” adlı hikâyesidir. Hikâyenin konusu, gerçek anlamda hikâyenin kahramanı kaplanın, mecazi anlamda kaplanın sembolize ettiği toplumun otorite tarafından ehlileştirilmesidir. Zamanı ve mekânı net olarak verilmemiştir. Bu yazıda önce yazar hakkında kısa bilgiler verilmiş, daha sonra da hikâyenin çevirisi ve tahlili sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Modern Suriye Edebiyatı, kısa hikâye, Zekerıyyâ Tâmir.

SYRIAN AUTHOR ZEKERİYYÂ TÂMİR'S STORY “ONUNCU GÜNDE KAPLANLAR” AND IT'S ANALYSIS

Abstract

Zekeria Tamir is one of the important writer in short story art of Syria literature. In the stories, which are written by him, various social and communal issues are mentioned in consequence of strong observation. “Onuncu Günde Kaplanlar” (Tiger in Tenth Day) is one of the story in which he deal with the Arabic society and their oppression. The subject of this story is to tame the main character tiger in real term and the society that is symbolized by tiger in metaphoric term by the status quo. Time and place of this story aren't given clearly. Firstly, some short informations of writer are given and then translation and analysis of story is presented in this story.

Key Word: Modern Syria Literature, short story, Zekerıyyâ Tamir.

---

* Yrd.Doç.Dr.Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

Giriş

Arap dünyasında edebi faaliyetlerin en yoğun olduğu birkaç ülkeden biri de Suriye'dir. Suriye'de kısa öykünün ortaya çıkışı Mısır ve Lübnan ile benzerlik arz etmektedir. Suriye'de, modern hikâyenin doğuşu on dokuzuncu yüzyılın ortalarına kadar gitmektedir. Fransız işgalinden sonra yeni eğitim kurumları açılmış, Lübnanlıların teşviki ve önderliği sonucu matbaaların kurulması ile gazeteler yayımlanmaya başlamıştır. Diğer Arap ülkelerinde olduğu gibi Suriye'de de kısa öykü tercüme hareketleri ile başlamıştır. Ancak, yabancı dil bilenlerin göç etmesi nedeniyle tercüme faaliyetleri beklenen veya olması gereken düzeyde gerçekleşmemiştir. Bu durum, batılı anlamda hikâyenin Suriye'ye girişini geciktirmiştir. Genel anlamda Suriye'de kısa öykücülüğün 1930'lu yılların başlarında başladığı söylenebilir.¹

1948'i takip eden ilk on yıl, Suriye öykü tarihi bakımından incelemeye değer bir dönemdir. Zira hikâye alanındaki çalışmalar bu dönemde meyve vermeye başlamıştır. Bu dönemin hâkim konularının, vatan sevgisi, bağımsızlık, Filistin sorunu, kadın hakları, geri kalmışlık ve töre baskısı olduğu görülmektedir. Daha sonraki yıllarda bu konulara, Arap dünyasında yaşanan gelişmelerin ortaya koyduğu millet olarak var olma sorunu, gelecek kaygısı ve ümitlerin yok olması gibi toplumsal konular eklenmiştir. Altmışlı yıllarda ülkede yaşanan siyasî istikrarsızlık, Arap birliğini sağlama çalışmalarının akamete uğraması ve Filistin sorunu, Suriye halkında hayal kırıklığı, endişe ve ümitsizliğin artmasına sebep olmuştur. Abdusselâm el-'Uceylî, Sa'îd Havrâniyye, Hannâ Mîne, Ulfet el-İdlîbî, Murâd es-Sibâ'î, Gâde es- Semmân ve Zekeriyâ Tâmir gibi birçok edebiyatçı, bu dönemde hikâye ile yazın hayatına girmiştir.²

Suriye hikâyesinin gelişmesinde önemli katkıları olan isimlerden biri de Zekeriyâ Tâmir'dir.³ Bu çalışmada özellikle yazarın hayatı ve eserlerine değinilerek "Onuncu Günde Kaplanlar" adlı hikâye kitabına adını veren aynı adlı hikâyesinin tahlilinin yapılması amaçlanmıştır.

Suriyeli kısa öykü yazarı ve gazeteci Zekeriyâ Tâmir, 1931 yılında Şam'da dünyaya gelmiştir. 13 yaşında okulu terk eden yazar çeşitli işlerde işçi olarak çalışmıştır. En son sevip karar kıldığı iş ise demircilik işidir. Çocukluk arkadaşı Yâsin er-Rifâiyye çocuklukları ile ilgili şöyle der:

"Zekeriyâ Tâmir ile birlikte başladık. Aynı mahallenin çocuklarıydık. O dayısının yanında demircilik yapıyordu. Ben de babamın yanında fırıncılık yapıyordum.

¹ Savran, Ahmet, *19. Yüzyıl Osmanlılar Döneminde Yeni Arap Edebiyatı*, Erzurum, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., 1987, s. 253; Yazıcı, Hüseyin "Suriye'de Kısa Öykü", *İ.Ü. Şarkiyat Mecmuası*, İstanbul, 2011-2, sayı 19, ss. 119-142; Fettahoğlu, Yeşim, Mahmûd Tâhir Lâşîn'in Hayatı ve Suhriyyetu'n-Nây, Yuhkâ Enne, En Nikâbu't-Tâ'ir Adlı Hikâye Koleksiyonlarının Tahlili, *Basılmamış Doktora Tezi*, İstanbul, 2016, s. 43-44.

² el-Hatîb, Husâm, *el-Kıssatu'l-kasîra fî Sûriyâ*, Dimaşk 1998, s. 129-139; Fettahoğlu, Yeşim, *a.g.tez.*, s. 44.

³ Hayatı ve eserleri hk. geniş bilgi için bkz. Tâmir, Zekeriyâ, *Onuncu Günde Kaplanlar*, (ç. Faruk Bozgöz) Araştırma Yay., Ankara, 2004.

İki küçük şeytandık. Fecr sökmeden kalkardık. Mahallemizin karşısındaki Dahdah mezarlığında buluşur yazdığımız bazı şiirleri birbirimize okurduk. Sonra hikâyeciliğe döndük. Hayatımız boyunca başımıza üzücü şeyler geldi. Birçok kez hapse girdik. Bir suçumuz yoktu. Siyaseten hapsedildik. Gençliğin verdiği ışıkla her şeyi değiştirmeye gücümüzün yeteceğini tasavvur ediyorduk."⁴

Yazar kendi kendini yetiştirmiş, kitap okuma çabasını sürdürmüştür. Daha sonra bu yıllara duyduğu özlemi şu şekilde ifade etmektedir:

*"Şu anda demircilik sanatını özliyorum. Bunun sebebi, o zamanlar çalışanların bir yüzü vardı. Dost dosttu düşman düşmandı. Fakat eğitim görmüşlerin ortasına düştüğümde azap çekiyorum. Bu durum beni kültürlü insanların arasındaki samimiyetsizlik sebebiyle üzüyor. Çünkü bu insanların bin bir yüzü var."*⁵

1944 yılında demirciliği bırakarak yazarlığa başlamıştır. 1960 yılında ülkedeki ekonomik krizden dolayı işinden ayrılmak zorunda kalmıştır. İlk hikâyesini 1956 yılında yayımlamıştır.⁶ Çok çeşitli işlerde çalışan Tâmir, bir müddet gazetecilik yapmıştır. Şam'da Kültür Bakanlığı Telif ve Neşir müdürlüğü, haftalık *Edebiyat Durağı* (*el-Mevkifu'l-Edebî*) dergisinde yazı işleri müdürlüğü, Cidde televizyonunda ekran yazarlığı, *Eğitim Dergisi* (*Mecelletu'l-Ma'rife*) yazı işleri müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur.

Arap Kütüphaneler Birliği başkan yardımcılığını üstlenmiş,⁷ 1969 yılı sonları itibarıyla Suriye Kütüphaneler kuruluşunda çalışmıştır. Suriye Basın Yayın Kurumu üyeliği yapmış ve bu kurumun dört yıl başkanlığını yürütmüştür. Suriye Sinema ve Senaryo Kurumu başkanlığı görevinde bulunmuştur. *Rafî* adlı çocuk dergisinin başyazarlığını; 1981 yılında *Teşrîn* dergisinin düzenlediği hikâye yarışması heyetinin başkanlığını; 1979 yılında *Lazkiye Teşrîn Üniversitesi'nin* düzenlediği yarışmanın heyet başkanlığını; Londra'da *ed- Düstûr* dergisinin yazı işleri müdürlüğünü; Londra'da yayımlanan *et-Tazâmûn* dergisinin kültür bölümünün yazarlığını; *en-Nâkid* dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yapmıştır.⁸

Ayrıca çeşitli dergilerde editörlük yapmıştır.⁹ Bunlar arasında *el-Ma'rife*, *el-Mevkifu'l-Edebî* ve çocuk dergisi olan *Usame* sayılabilir. Yazar, 1968 yılından itibaren sayısı 150'yi aşan çocuk hikâyesi yazmıştır. Bu hikâyeleri *Limâzâ sekete'n-nehr?* (Şam 1973), *el-Beyt* (Beyrut 1975), *Kâletü'l-verde li's-sunûv* (Dimeşk 1977), *Bilâdu'l-erânib*

⁴ Selâme, Nebîl, <http://www.discover-syria.com/news/5547>

⁵ Selâme, <http://www.discover-syria.com/news/5547>

⁶ İzzet E. ve 'Amud, İ., *A'zau İttihadi'l-kuttâbi'l-'Arab fi'l-kutri's-Sûri ve'l-vatani'l-'Arabî*, Dimeşk, 1984, s.126.

⁷ Can, Ahmet Hamdi, Zekeriya Tâmir ve İbâdullah adlı eserinin teknik ve tematik incelenmesi, Erzurum 2006, Basılmamış yüksek lisans tezi, s. 12.

⁸ Selâme, <http://www.discover-syria.com/news/5547>

⁹ Garipcin, Merve, Zekeriya Tamir, <https://prezi.com/pg89bzptd8ap/zekeriya-tamir/> 13.02.2016

(1979), *el-Matar* (1980), *Yevmun bilâ medrese* (1979), et-Tıfl (1980) adlı kitaplarda toplamıştır.¹⁰

Yazar, 2001’de Sultan el-‘Avîs kültür ve edebiyat ödülünü, 2002’de Cumhurbaşkanı Beşâr el-Esed Devlet ödülünü, 2009’da Miterabulyos el-Mâcidî b. Zâhir Arap Edebiyatı ödülünü, 2009’da Kahire buluşmaları (forum) I. kısa hikâyeye ödülünü almıştır.

Yazmaya çok düşkün olan Tâmir, bu durumu: “Özetle ben, kısa hikâyeye aşığım. Bu, kolayca ortadan kalkacak bir durum değil. Yazma aşkının kökleri damarlarıma kadar işlemiş”¹¹ sözleriyle ifade etmiştir. Yazar kendisiyle yapılan bir söyleşide yazma sebebinin belki edebiyattaki yeteneğiyle ilgili olduğunu belki de kendisi için bir ihtiyaç olduğunu vurgular. Üslubu ile ilgili ise zevk veren kısa hikâyeler yazmayı hedeflediğini, zevk vermeyen edebiyatın çekilemez olduğunu belirtir. Yazılarının kendi yaşantısı ile alakalı olduğunu, kendisini ve dünyasını anlamak isteyenlerin hikâyeye kitaplarına bakmasını tavsiye etmesinden anlamaktayız.¹²

Yazdıklarının mevcut Suriye rejimini rahatsız etmesinden dolayı Zekeriyâ Tâmir, 1981 yılı itibariyle Londra’ya zorunlu göç etmiştir. Halen yaşamını İngiltere’de sürdürmektedir. Nâdiye Edhem ile evliliğinden Edhem ve Ömer adında iki çocuğu vardır.

Yazar İngiltere’de edebiyata ve siyasete dair düşüncelerini, biraz da yurt dışında olmanın verdiği rahatlıkla, dilediği şekilde eserlerine yansıtmıştır. Daha sonra *Mecelletu’n-nâkid el-Lunduniyye* ve *Mecelletu’t-tadâmun* adlı dergilerde kendisine ait *Sultan Vezire Dedi ki (Kale el-Meliku livezîrih)* adlı sütunda yazılarını sürdürmüştür. *Mecelletu’d-dahvâ* adlı dergide *Gönüle Mutluluk Veren Hatıralar (Havâtrun tesîru’l-hâtır)* adlı köşesinde de yazmıştır.

Yazarın tüm eserleri halen Londra’daki *Riad el-Rayyes Books* adlı yayınevi tarafından seri olarak yayımlanmaktadır. 1960’da *Sahîlu’l-cevâdi’l-ebiyad* (Beyrut), 1963’de *Rabi’ fi’r-ramâd* (Dimeşk), 1970’de *er-Ra’d*, (Dimeşk) 1973’de *Dımaşku’l-harâ’ik* (Dimeşk), 2003’de *Hicâu’l- katîl likâtilih* (Riyad), 1978’de *en-Numûr fi’l-yevmi’l-âşir* (Beyrut), 1994’de *Nidâ’u Nûh* (Londra), 1998’de *Senedhak* (Londra), 1998’de *Uf!*, 2000’de *el-Hısrım* (Londra), 2002’de *Teksîru rukeb* (Londra)¹³ adlı eserleri yayımlanmıştır.

Hikâyelerinde genellikle, gençlik yıllarında okuyup etkilendiği Franz Kafka (1883-1924), Albert Camus (1913-1960) ve Jean Paul Sartre’ın (1905-1980) fikirlerinin etkisi hissedilmektedir.¹⁴ Eserlerinde özellikle sembolizm akımını işlemiştir. Hastalık, açlık, ahlaksızlık, şehvet işlediği konular arasındadır. Toplumun yozlaşan adetleri,

¹⁰ Bozgöz, Faruk, “Suriyeli Öykücü Zekeriyâ Tâmir ve Edebî Dünyası”, *TSA / Yıl:7, S 1, Nisan 2003*, s.156; Yazıcı, a.g.m., s. 134.

¹¹ Tâmir, Z., *Mecelletu’l-Mevkifi’l-Edebî*, S 10, 1974, s. 107.

¹² Bozgöz, a.g.m., s. 161.

¹³ Bozgöz, Faruk, *Onuncu Günde Kaplanlar*, Araştırma Yayınları, 2004, s.11.

¹⁴ es- Samâdî, İ. O., *Zekeriyâ Tâmir ve’l-kıssatu’l-kasîra*, Vezâratu’s-sekâfe, Amman, 1995, s. 24-25.

siyasi otoritenin baskısı ve halka yapılan zulüm, ezilen halkın çaresizlik içinde olması gibi hususları eleştirmiştir.¹⁵

1978 yılında yayımlanan *en-Numûr fi'l-yevmi'l-âşir* "Onuncu Günde Kaplanlar" koleksiyonunun aynı adlı hikâyesinde Kafka'nın fikirlerinin özellikle "kadercilik" fikrinin etkisi görülür. Ayrıca bu hikâyesinde yazar, anlatmak istediği düşünceyi ifade eden kişi, mekân ve kavga kavramlarını kullanarak daha önceki eserlerinde işlediği şiir dili anlatı tarzını büyük ölçüde geride bırakmıştır. Çalışmamıza konu olan "Onuncu Günde Kaplanlar" hikâyesi, yazarın aynı adı taşıyan (*en-Numûr fi'l-yevmi'l-âşir*) eserinin 54-58. sayfaları arasında yer almaktadır.

Onuncu Günde Kalanlar

Ormanlar kafesteki kaplandan çok uzaklarda kalmıştı ama o, bir türlü ormanları unutamamıştı. Kafesinin etrafında yarım ay olmuş, kendini merakla ve korkusuzca izleyen adamlara kızgın kızgın baktı. İçlerinden birisi sakin ve kendinden emin, emredencesine bir sesle konuşuyordu.

- Gerçekten siz mesleğim kaplan terbiyeciliği mesleğini öğrenmek istiyorsanız, ilk hedefinizin düşmanınızın midesi olduğunu bir an bile unutmamanız gerekir. O zaman bu mesleğimin aynı anda kolaylıklarını ve zorluklarını göreceksiniz. Şimdi şu kaplana bakın! Bu vahşi, kendini beğenmiş, hürriyetine düşkünlüğü, kuvveti ve cesareti ile öğünen kaplan değişecek ve itaatkâr, uysal bir küçük çocuk olacak. İzleyin! Yemek elinde olanla olmayanın arasında geçenleri öğrenin!

İyi bir kaplan terbiyecisi mesleği öğrencisi olacak adamlar bu sözü düşündüler. Kaplan bakıcısı alaylı bir üslupla kaplana seslenir.

- Sevgili misafirimizin keyfi nasıl acaba?

Kaplan:

- Yemek saatim geldi, ne yiyorsam onu getir! dedi.

Kaplan bakıcısı yapmacık bir hayretle:

- Tutsağım olarak bana emir mi veriyorsun? Ne gülünç kaplansın! Burada emirleri veren tek kişinin ben olduğumu anlamalısınız! dedi.

Kaplan:

- Kaplanlara kimse emir veremez, dedi.

Kaplan bakıcısı:

- Fakat sen şu an kaplan değilsin, sen ormanlarda kaplansın, şimdi kafeste sadece emirleri yerine getiren ve benim dediklerimi yapan bir kölesin, dedi.

Kaplan:

---

¹⁵ Bağdâdî, Ş., "Ma'a Zekeriyâ", *Mecelletu'l-mevkifi'l-edebî*, S 352, 2000, s. 46; Bozgöz, a.g.m., s. 158.

- Kimseye köle olmayacağım, dedi.

Kaplan bakıcısı:

- Bana itaat etmek zorundasın, çünkü yemeğin sahibi benim, dedi.

Kaplan:

- Senin yemeğini istemiyorum, dedi.

Kaplan bakıcısı:

- O halde dilediğin gibi aç kal, yaptığın işten seni vazgeçirmeyeceğim, dedi ve öğrencilerine hitaben:

- Nasıl değişeceğinizi göreceksiniz. Dik başlılık karın doyurmaz, dedi

Kaplan acıktı. Avının peşinde rüzgâr gibi hiçbir engel dinlemeden koştuğu günleri üzüntü ile hatırladı.

İkinci gün kaplan bakıcısı ve öğrencileri kafesi çevrelediler. Kaplan bakıcısı:

-Sen aç değil misin? Eminim çok açsın ve açlık sana azap ediyor ve elem veriyor. Aç olduğunu söyle, gereği kadar ete nail ol! Dedi. Kaplan susmaya devam etti. Bakıcı ona:

- Dediğimi yap, ahmak olma! Aç olduğunu itiraf et, hemencecik doyuver! Dedi.

Kaplan:

- Açım, dedi.

Bakıcı güldü ve öğrencilerine:

- İşte bu kadar! Kurtulamayacağı tuzağa düştü, dedi ve emirlerini sıraladı. Kaplan çok miktarda ete kavuştu.

Üçüncü gün kaplan terbiyecisi kaplana:

- Bugün yemeğe ulaşabilmek istiyorsan sana dediklerimi yap! Dedi.

Kaplan:

- Sana itaat etmeyeceğim, dedi.

Kaplan bakıcısı:

- Acele etme! Senden istediğim gerçekten basit bir şey. Şu anda kafesinde dönüp duruyorsun. Sana dur dediğim zaman durman lazım, dedi.

Kaplan kendi kendine: Bu söylediği gerçekten önemli bir şey değil. İnat edip aç kalmama gerek yok. Kaplan bakıcısı sert bir şekilde emir verdi:

- Dur!

Kaplan aniden donup kaldı. Kaplan bakıcısı memnuniyetle, "güzel oldu" dedi.

Kaplan da sevindi. Kaplan bakıcısının öğrencilerine "birkaç gün sonra kâğıttan bir kaplan olacak" dediği esnada kaplan önüne konulanları yedi.

Dördüncü gün kaplan, bakıcısına:

- Açım benden ayakta durmamı iste, dedi. Kaplan bakıcısı öğrencilerine:

- İşte bu kadar, emirlerimden hoşlanmaya başladı, dedi.

Sonra kaplana dönerek şöyle dedi:

- Bugün kedi miyavlamasını taklit etmediğin sürece yiyemeyeceksin. Kaplan öfkesini gizleyerek, "eğer kedi miyavlaması yaparsam eğlenirim" diye düşündü ve kedi miyavlamasını taklit etti. Kaplan terbiyecisi kabul etmeyerek yüzünü döndü:

- Taklidin olmamış. Kükremeyi miyavlama mı zannettin?

Kaplan ikinci sefer kedi miyavlamasını taklit etti. Kaplan bakıcısı yüzünü ekşitmeye devam etti. Azarlayarak:

- Sus sus, bu taklidin olmadı. Bugün seni alıştıрма yapmak için bırakacağım. Yarın seni imtihan edeceğim. Kazandın, yedin. Ama kazanamadın, yiyemeyeceksin.

Kaplan bakıcısı yavaş adımlarla yürüyerek kafesten uzaklaşırken öğrencileri alaylı bir eda ile gülererek arkasından gittiler. Kaplan iç geçirerek ormanlara kükredi ama ormanlar yoktu.

Beşinci gün kaplan bakıcısı kaplana:

- Gel, başarı ile kedi miyavlaması yaparsan, büyük bir parça taze ete nail olacaksın, dedi.

Kaplan kedi gibi miyavladı. Kaplan bakıcısı ıslıkla alkışladı ve neşeye: "Harika! Şubat ayındaki kedi gibi miyavlıyorsun" dedi ve ona büyük bir parça et attı.

Altıncı gün kaplan bakıcısı kaplana yaklaştı. Kaplan onu görür görmez kedi miyavlamasını taklit etti. Kaplan bakıcısı kaşları çatık bir halde ona baktı. Kaplan:

- İşte kedi gibi miyavladım ya, dedi.

Kaplan bakıcısı alay ederek:

- Eşek anırması yapacaksın.

Kaplan sakınarak, ben kendinden orman hayvanlarının korktuğu kaplanım. Eşeği mi taklit edeceğim. Ölürüm de dediğini yapmam. Tek bir kelime bile demeden kaplan bakıcısı kafesten uzaklaştı.

Yedinci gün kaplan bakıcısı güler yüzle kaplanın kafesine yanaştı. Sonra da kaplana:

- Yemek istemiyor musun, dedi. Kaplan:
- İstiyorum, dedi. Kaplan bakıcısı:
- Yediğinin bir bedeli var. Eşek gibi anır, yemeği elde et.

Kaplan ormanları düşünmeye başladı. Gözleri kapalı, başarısız bir şekilde geliş güzel anırdı. Kaplan bakıcısı:

- Bu anırman başarılı değil. Lakin sana acıdığım için bir parça et vereceğim, dedi.

Sekizinci gün kaplan bakıcısı kaplana dedi ki:

- Şimdi bir hutbe okuyacağım. Bitirdiğimde beni çılgınca alkışlayacaksın. Kaplan:
- Seni alkışlayacak mıyım? Dedi.

Kaplan bakıcısı hutbesine başladı. “Sevgili vatandaşlarım, çeşitli münasebetlerle geleceğimizle ilgili pek çok probleme ait tavrımızı izah etmiştik. Bu kesin ve açık tavır, düşman güçler ne kadar tuzak kurarsa kursun asla değişmeyecektir. İmanla zafere ulaşacağız.” Kaplan:

- Söylediklerinden bir şey anlamadım, dedi. Kaplan bakıcısı:
- Söylediğim her şeyi hayretle karşılamalı ve alkışlamalısın, dedi. Kaplan:
- Beni bağışla. Ben cahil ve ümmî biriyim. Senin sözün gerçektir. Seni gerektiği şekilde alkışlayacağım.

Kaplan alkışladı. Kaplan bakıcısı dedi ki:

- Ben nifakı ve münafıkları sevmem. Bugün seni cezalandırmak için yemek vermeyeceğim.

Dokuzuncu gün bakıcı geldi. Bir çuval ot taşıyordu. Onu kaplanın önüne attı.

- Bunu ye, dedi.

Kaplan:

- Bu ne? Ben etoburum, dedi.

Bakıcı:

- Bundan böyle ottan başka bir şey yemeyeceksin, dedi.

Kaplanın açlığı bastırınca otları yemeye çalıştı. Otun tadı acı geldi. Tiksinierek oradan uzaklaştı. Fakat sonradan döndü. Yavaş yavaş otlara alışmaya çalıştı.

Onuncu gün kaplan bakıcısı, kaplan, öğrenciler ve kafes ortadan kayboldu. Kaplan vatandaş, kafes de ülke oldu.

***

Bir kaplanın evcilleştirilmesini konu edinen hikâyenin olay örgüsü, giriş, gelişme ve sonuç bağlamında on günlük bir zaman diliminde kademeli bir şekilde işlenmektedir. Sonunda kaplana kendi özü unutturulmuş, özgür, başına buyruk, güçlü bir hayvan olan kaplan, kaplan bakıcısının istediği şekilde yaşamaya başlamıştır.

Hikâye, ormandan yakalanıp kafese hapsedilen kaplanlardan biri ve kaplan bakıcısı ile eğiticilik mesleğini öğrettiği öğrencileri arasında geçmektedir. Hikâyenin ana kahramanı kaplan, ormandaki günlerini özlemekte, geçmişine hasret duymakta ve kafes hayatına alışmamaktadır. Kafesinin etrafında duran adamlara kızgın bir şekilde bakar. Adamlar ondan ormandaki gibi korkmamaktadır. Onu merakla süzerler. İçlerinden biri emreder bir sesle onlara hayvan eğiticilik mesleğinin önemli noktalarını anlatmaktadır. İlk hedef hayvanın zayıf noktasıdır. Söz konusu bir kaplan olduğu için

bu durumda ilk hedef kaplanın midesidir. Bu hedef üzerinde çalışılırsa başarı da beraberinde gelecektir.

Kaplan her ne kadar kendini beğenmiş, özgürlüğü ve gücüyle övünen biri olsa da kafesten çıkamayacağı için kendi imkânlarıyla yiyecek elde edemez. Dolayısıyla "güç" başkasının elindedir. Kaplan bakıcısı gücü ile baskı uygulayarak kaplanı değiştireceğine oldukça emindir. Yazar bu durumu eğiticinin öğrencilerine söylediği şu sözleriyle pekiştirir: "*Şimdi şu kaplana bakın! Bu vahşi, kendini beğenmiş, hürriyetine düşkünlüğü, kuvveti ve cesareti ile öğrenen kaplan değişecek ve itaatkâr, uysal bir küçük çocuk olacak. İzleyin! Yemek elinde olanla olmayanın arasında geçenleri öğrenin!*"

Kaplanın evcilleştirilmesinin başladığı birinci gün, kaplan bakıcısı öğrencileriyle beraber kafesin yanındadır. Alaycı bir üslupla kaplana nasıl olduğunu sorar. Kaplan yemek vaktinin geldiğini söyler ve eğiticiye yemeğini hazırlamasını emreder. Eğitici burada kaplana kendisinin esiri olduğunu ve emir veremeyeceğini, yetkili kişinin kendisi olduğunu vurgular. Aynı zamanda "*Ne gülünç kaplansın!*" ifadesi ile de onunla alay eder. Fakat kaplan iktidarın onun elinde olduğunu kabullenmez ve "*Kaplanlara kimse emir veremez.*" der. Kaplan bakıcısı bu kez kaplanın kişiliğine değinir. Ona kaplan olmadığını ancak ormandayken kaplan gibi davranabileceğini söyler. Bir esir olduğunu emirlere itaat etmesi gerektiğini yüzüne vurur.

Kaplan ise başkaldırır. İsyan ederek "*Kimseye köle olmayacağım*" der. Bu sözle boyun eğmeyecek bir birey izlenimi verilir. Kaplan bakıcısının bu söze verdiği cevap aynı zamanda hikâyenin ana fikrini oluşturur. "*Bana itaat etmek zorundasın, çünkü yemeğin sahibi benim.*" Yazar burada okuyucusuna güç kimin elinde ise onun sözünün geçerli olduğu fikrini sunar. Bu düşüncesinin doğruluğunun ispatı niteliğinde hikâyenin gelişme bölümünü şekillendirir.

Bu sözler üzerine kaplan yemek istemediğini söyler. Kaplan bakıcısı da onu aç bırakır. Öğrencilerine dönüp "*Nasıl değiştiğini göreceksiniz. Dik başlılık karın doyurmaz*" der. Kaplanın zayıf noktası üzerine giderek onu istediği gibi şekillendireceğinden emindir. Kaplan ise dilediği gibi karnını doyurduğu eski günlerini ve özgürlüğünü özlemektedir.

İkinci gün olduğunda kaplan bakıcısı ve öğrencileri tekrar kaplanın yanına gelirler. Eğitici ısrarla açlığa dayanmak zorunda olmadığını, aç olduğunu itiraf etmesi sonucunda yemeğe kavuşacağını söyler. Kaplan bir müddet susar ve sonunda "*Açım*" der. Farkında olmadan ilk tavizini vermiş, artık kaplan bakıcısının boyunduruğu altına girmiştir. Eğitici keyifli bir şekilde: "*İşte bu kadar, kurtulamayacağı tuzığa düştü*" diyerek zaferini kutlar.

Üçüncü gün kaplan bakıcısı kaplana eğer yemeğe ulaşmak isterse isteğini yerine getirmesi gerektiğini söyler. Kaplan itaat etmeyeceğini söyler. Eğitici kaplanı ikna etmek için inatçılık yaparsa boş yere aç kalacağını, isteğinin gerçekten basit bir şey olduğunu söyler. Eğitici ikna yolunu kullanarak kaplandan isteğini elde eder. Söyledikleri kaplana yapılması "*basit*" gelir ve bunun için aç kalmaya gerek olmadığını

düşünür. Eğiticinin “*Ayaklarının üzerine dikil*” emrine itaat eder ve yemeğe kavuşur. Bu duruma sevinen eğitici öğrencilerine “*Birkaç gün sonra kâğıttan bir kaplan olacak*” der. Yazar burada kaplanın istediği kıvama geldiğini, bundan sonra yemek için her emre itaat edeceğini vurgular.

Dördüncü gün kaplan, eğitici bir şey demeden ona “*Açım benden ayakta durmamı iste*” der. Bunun üzerine eğitici öğrencilerine kaplanın emirlerini sevmeye başladığını söyler. Emirlerini kademeli olarak artırmaya başlar. Bu sefer kedi gibi miyavlamasını ister. Artık söz dinlemeye alışan kaplan öfkelenirse de bunun zor bir şey olmadığını düşünür ve taklidi yapar. Kaplan bakıcısı kaplanın taklidini beğenmez, suratını asar. Kaplan ikinci kez miyavlar, eğitici yine beğenmez. Kaplana yemek vermeyen eğitici başarılı bir şekilde miyavlamazsa asla yemek yiyemeyeceğini söyler. Beşinci gün tekrar miyavlayan kaplanı bu sefer eğitici beğenir. Kaplanın karnı doyar.

Altıncı gün eğitici kafese yaklaştığında kaplan miyavlamaya başlar. Eğiticiden yemeğini vermesini ister. Eğitici asık bir suratla, “*eşek anırması taklidi yapmalısın,*” der. Bu kaplana çok ağır gelir. “*Ben kendinden orman hayvanlarının korktuğu kaplanım. Eşeği mi taklit edeceğim. Ölürüm de dediğini yapmam*” der. Eğitici hiçbir şey söylemeden kafesin yanından uzaklaşır. Yedinci gün eğitici daha yumuşak bir şekilde kafesin yanına gelir. Yemek yemek istiyorsa bunun bir bedeli olduğunu söyler. Kaplan ormanları hatırlamaya çalışır ama başaramaz. Bunun üzerine gözleri kapalı bir şekilde anırmaya başlar. Eğitici başarılı olamasa da acıdığı için ona bir parça et vereceğini söyler.

Sekizinci gün eğitici kaplana bir söylev sunacağını bitirdiğinde onu coşkulu bir şekilde alkışlaması gerektiğini söyler. Kaplan tamam, der. Sonra eğitici söylevini sunar. Söylevden hiçbir şey anlamadığını söyleyen kaplana eğitici: “*Söylediğim her şeyi hayretle karşılamalı ve alkışlamalısın*” der. Yemek yiyemeyeceğini anlayan kaplan özür dileyerek cahil biri olduğunu söyler. Neşeyle alkışlamaya başlar. Bunun üzerine eğitici onu münafıklıkla suçlar. Münafıkları sevmediği gerekçesiyle kaplana yemek vermez.

Dokuzuncu gün kaplana elinde bir tutam ot getiren eğitici otu önüne atıp “*ye*” der. Kaplan etobur olduğunu söyleyerek itiraz eder. Eğitici “*Bundan böyle ottan başka bir şey yemeyeceksin*” der. Kaplanın açlığı dayanılmaz bir hal alınca otlara yanaşır. Tiksinti ile uzaklaşır. Bir müddet sonra tekrar dönüp azar azar yiyerek bu tada alışmaya çalışır.

Yazar burada kaplanın artık doğal halinden uzaklaştırılıp doğasına tamamen aykırı bir isteğe boyun eğmesinden bahseder. Otları yemezse hiçbir şey yiyemeyeceğini anlayan kaplan, başta yemek vermesini emrettiği ve kendisine asla itaat etmeyeceğine inandığı eğiticinin karşısında teslim olarak “*kâğıttan bir kaplan*” olmuştur.

Yazar hikâyeyi “*Hayvan terbiyecisi, öğrencileri, kafes ve kaplan ortadan kayboldular. Kaplan vatandaş, kafes de ülke olmuştu*” sözleriyle sona erdirir. Yazar bu cümle ile Suriye halkına ve Arap milletlerine bir mesaj verir. Arap ülkelerinin içinde

bulunduğu durum ve halkın otoriteye boyun eğmesi, halkın baskıya karşı taviz vermesi yazar tarafından eleştirilir. Dolayısıyla hikâye boyunca yazarın bakış açısını "olumsuz" görmekteyiz. Kaplanın özüne karşı yabancılaştırıldığı hikâyede gücü tükenmiş, kadere karşı boyun eğmiştir. Kaplan eski gücünden çok uzaktır ve bir kafese hapsedilmiştir. Günümüz Arap toplumunun genel durumu da budur. Eski gücünden eser kalmamış, esaret altında, her söyleneni yapan, acınacak bir haldedir. Yazar hikâyesini yazdığı 1978 yılında, Arap toplumunun bu gününü tahmin edebilmiştir diyebiliriz.

Yazar burada kaplanın ve Arap toplumunun çaresizliğine dikkat çeker. Onlar için çare olacak yollar tıkanmıştır, çünkü çözüme giden her yol engellenmiştir. Hem iktidar, hem sosyal kurumlar işlevini kaybetmiştir. Maddi güce sahip olan burjuva sınıfı ise sadece problem üretmektedir. Her türlü çözüm yolu tıkanmış olan kaplanın ve sembolize ettiği Arap toplumunun boyun eğmekten başka çaresi yoktur.

Üslup olarak doğrudan kavramları kullanmayan yazarın olay örgüsünden ne demek istediği açık bir şekilde anlaşılır. Akıcı ve net bir üslubu olan yazarın çoğu hikâyesinde olduğu gibi bu hikâyesinde de zaman belli olmayıp herhangi bir on gün verilmiştir. Mekân olarak kafes kullanılmıştır.

KAYNAKÇA

Bağdâdî, Ş., "Ma'a Zekeriyâ", *Mecelletu'l-mevkifi'l-edebî*, S 352, 2000, s. 46.

Bozgöz, Faruk, *Onuncu Günde Kaplanlar*, Araştırma Yayınları, 2004.

Bozgöz, Faruk, "Suriyeli Öykücü Zekeriyâ Tâmir ve Edebî Dünyası", *TSA / Yıl:7, S 1, Nisan 2003*, s.156.

Can, Ahmet Hamdi, *Zekeriya Tâmir ve İbâdullah adlı eserinin teknik ve tematik incelenmesi*, Erzurum 2006 (basılmamış yüksek lisans tezi).

el-Hatîb, Husâm, *el-Kıssatu'l-kasîra fî Sûriyâ*, Dımaşk 1998.

es- Samâdî, İ. O., *Zekeriyâ Tâmir ve'l-kıssatu'l-kasîra*, Vezâratu's-sekâfe, Amman, 1995.

Fettahoğlu, Yeşim, Mahmûd Tâhir Lâşîn'in Hayatı Ve Suhriyyetu'n-Nây, Yuhkâ Enne, En Nikâbu't-Tâ'ir Adlı Hikâye Koleksiyonlarının Tahlili, *Basılmamış Doktora Tezi*, İstanbul, 2016.

Garıpcin, Merve, Zekeriya Tamir, <https://prezi.com/pg89bzptd8ap/zekeriya-tamir/> 13.02.2016.

İzzet E. ve 'Amud, İ., *A'zau İttihadi'l-kuttâbi'l-'Arab fi'l-kutri's-Sûri ve'l-vatani'l-'Arabî*, Dımeşk, 1984.

Savran, Ahmet, *19. Yüzyıl Osmanlılar Döneminde Yeni Arap Edebiyatı*, Erzurum, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., 1987.

Selâme, Nebîl, <http://www.discover-syria.com/news/5547>

Tâmir, Zekeriyâ, *Onuncu Günde Kaplanlar*, (ç. Faruk Bozgöz) Araştırma Yay., Ankara, 2004.

Yazıcı, Hüseyin "Suriye'de Kısa Öykü", *İ.Ü. Şarkiyat Mecmuası*, İstanbul, 2011-2, sayı 19, ss. 119-142